

Årsredovisning 2022

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Årsredovisning 2022

Nämndens ansvar och uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag var till och med den 31 december 2022 myndighetsutövning utifrån ett antal olika lagstiftningsområden, varav de största är miljöbalkens och livsmedelslagstiftningens områden. Uppdraget innebar kontroll och tillsyn av befintliga verksamheter i kommunen, hantering av anmälan och tillstånd enligt lagstiftningen, hantering av klagomål samt remisshantering. Miljöskyddsområdet omfattar flera arbetsområden som exempelvis tillsyn över klassade miljöfarliga verksamheter (till exempel bensinstationer och tillverkare), handläggning av tillståndsansökningar och anmälan (om till exempel efterbehandling av förorenad mark eller hantering av dagvatten).

Hälsoskyddsområdet omfattar tillsyn över bostäder avseende hälsoaspekter (fukt och mögel med mera), hygienlokaler (tatuering, fotvårdare med flera), vårdlokaler och samlingslokaler, och inte minst hantering av klagomål på olägenheter för människors hälsa och miljö exempelvis från buller, lukt och nedskräpning.

Livsmedelskontrollen innebär tillsyn över verksamheter som hanterar och serverar livsmedel och dricksvatten. Syftet med regelverket och kontrollen är att skydda människors hälsa. Människor ska inte bli sjuka av livsmedel eller vatten men ska också skyddas som konsumenter. Med det menas att det ska framgå vad vi köper, och att märkningen ska vara korrekt (så kallad redlighet). Strålskyddstillsyn utgår från strålskyddslagen som trädde i kraft sommaren 2018 och omfattar arbete med radon men också strålning från solarier. Vidare hade miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsyn över rökförbud på allmänna platser enligt tobakslagen (det är däremot socialnämnden som beviljar och utövar tillsyn över försäljning av tobak med mera i kommunen).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har även ansvarat för tillsyn enligt lag om sprängämnesprekursorer. Det betyder ansvar för och kontroll av att de som säljer ingredienser för sprängämnen kontrollerar köparens tillstånd. Utöver det medverkade miljö- och hälsoskyddsnämnden i arbete med stadsbyggnadsfrågor inom kommunen. Nämndens uppgift var att bidra med kompetens om hur miljöstatusen är (så kallad miljöövervakning), hur planering och utbyggnad påverkar miljön och hälsan samt att bidra med förebyggande råd om hur vi kan undvika eller minimera negativ påverkan på miljö och hälsa. Det arbetet har främst gjorts genom deltagande i projekt och genom remisshantering.

Verksamhetschefens kommentar till resultatet

För år 2022 redovisar nämnden en positiv avvikelse mot budget med 1,9 miljoner kronor vilket motsvarar 18 procent av budgeterade nettokostnader. Avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader, att medel för luftövervakning inte gått åt, men även lägre it kostnader, en budgetreserv som inte använts och att de totala intäkterna översteg budget.

Personalomsättningen har varit mycket hög under året, 43 procent vilket motsvarar fyra personer. Ett stort arbete har bedrivits med att rekrytera ny personal och avdelningens arbetsbelastning har varit påtagligt påverkad.

Nämnden har under 2022 startat egna luftmätningar. Luftmiljön övervakas för att värna om människors hälsa, för att bedöma miljöbelastningen samt för att följa hur luftkvaliteten utvecklas över tid. Enligt luftkvalitetsförordningen (2010:477) ska kommunen känna till sin luftkvalitet och se om miljökvalitetsnormerna följs. Mätresultaten är viktiga styrmedel för tillsynen. Under året fastlades också tillsynsinriktningen för E18s trafikverksamhet. Mätresultaten från kommunens egna luftkvalitetsmätningar är en bra grund inför dialogen med Trafikverket. I samband med detta innehölls därmed två av nämndens mål för 2022.

Under året har miljöavdelningen arbetat för att fullfölja åtaganden om hög servicegrad och tillgänglighet. Ett led i detta var att färdigställda införandeprojektet av e-tjänster. Under 2022

lanserades e-tjänster rörande ansökan om klagomål, radonmätning, värmepump (bergvärme) samt anmälan av hälsoskyddsverksamhet. Sedan tidigare fanns e-tjänsten rörande registrering av livsmedelsverksamhet och anmälan om misstänkt matförgiftning.

Miljöavdelningen har även utvecklat samarbetet med kommunens Kontaktcenter för att öka servicegraden och tillgängligheten gentemot medborgarna och företagarna med flera i kommunen. Från november 2022 började ärenden från kommunmedborgare och företagare med flera att hanteras via systemet HelpDesk. Det föregicks av ett stort arbete att ta fram frågor och svar inom ämnesområdena, utbildning av kommunvägledarna inom livsmedelskontroll och miljö- och hälsoskydd samt utbildning av inspektörerna i ärendesystemet. Flertalet frågor och svar inom livsmedels- och miljöområdet hanteras därefter av kommunvägledarna på Kontaktcenter.

Från januari 2022 gäller en ny taxa för tillsyn och ärendehantering enligt miljöbalken. Detta har genererat ett omfattande administrativt arbete med att klassa om alla hälsoskyddsobjekt och miljöfarliga verksamheter med specifika och överklagningsbara beslut om avgift för respektive verksamhet.

I december meddelade kommunfullmäktige beslut om ny taxa för livsmedelskontrollen, denna börjar gälla 1 januari 2023 och medger efterhandsdebitering. Detta beslut har föregåtts av genomgripande utredning som har inkluderat omvärldsbevakning, beräkningar och överväganden.

Ärendebelastningen under året har varit hög även på grund av långt fler ansökningar om installation av värmepump (bergvärme) än tidigare vilket troligen är en effekt av rådande höga elpriser.

Under året har de lokala föreskrifterna för att skydda människors hälsa och miljön i Danderyds kommun utretts av miljöavdelningen inför en revidering. De nya lokala föreskrifterna antogs av kommunfullmäktige i december 2022 (KS 2022/0098).

Under året beslutades om en ny nämndorganisation för Danderyds kommun, att gälla från 2023. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och byggnadsnämnden lades ned och blir miljö- och stadsbyggnadsnämnden från 2023. Under hösten pågick ett stort antal aktiviteter för att förbereda den nya nämnden exempelvis ny delegationsordning, ny dokumenthanteringsplan och ny arkivbeskrivning. Därutöver togs det fram en teknisk lösning för nytt diarie i ärendehanteringssystemet samt nya mallar och rutiner med mera.

En förändring som också förberetts är att planavdelningen från tidigare plan- och exploateringsenheten inom kommunledningskontoret blir en del av miljö- och stadsbyggnadskontoret från 2023.

Viktiga händelser i verksamheten

En ny miljöchef har tillträtt under året.

Kommunen har under 2022 startat egna luftmätningar. Luftövervakningsstationer har placerats vid Danderyds gymnasium och Mörbyskolan.

Under året fastlades tillsynsriktningen för E18 trafikverksamhet.

Från januari 2022 gäller en ny taxa för tillsyn och ärendehantering enligt miljöbalken.

Beslut om ny taxa för livsmedelskontrollen är tagen i kommunfullmäktige. Taxan börjar gälla 1 januari 2023 och medger efterhandsdebitering.

Servicegraden gentemot medborgarna och verksamhetsutövarna har ökat genom att införandeprojektet av e-tjänster färdigställdes. Nya e-tjänster 2022 är ansökan om klagomål, radonmätning, värmepump (bergvärme) samt anmälan av hälsoskyddsverksamhet.

Under hösten fördjupades samarbetet med Kontaktcenter. Nu besvaras flertalet inkommande frågor inom livsmedels- och miljöområdet av kommunvägledarna på Kontaktcenter.

Måluppfyllelse 2022

Hög kvalitet

Danderyds kommun erbjuder service och tjänster av hög kvalitet. Detta innebär att kommunens invånare och näringsliv erbjuds ett gott bemötande, hög tillgänglighet och delaktighet i kontakt med kommunens verksamheter. Kommunen strävar efter öppen dialog där kommunens invånare, föreningar och organisationer ges möjlighet till inflytande. Danderydsborna ska erbjudas en bra och attraktiv service. En positiv utveckling av de kommunala kärnområdena skola, barn- och äldreomsorg skall sättas i fokus.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en hög servicegrad och tillgänglighet

Bedömning 2022

 Målet är uppfyllt

Sammanfattning av målet:

Målnivåerna inom service och tillgänglighet bedöms ha uppnåtts på helhetsnivå.

Vad gäller nöjd kundindex (NKI) rörande ärenden inom miljöbalken är värdet högt vad gäller service och nöjdhet för företag. Däremot uppfyller NKI för Danderydsbor inte målvärdet. Förutom Danderydsbor ingår också svarande från ideella föreningar, stat och kommun m fl. Hög personalomsättning och hög ärendevolym kan ha påverkat handläggningstiderna och resultatet. Dessa ärenden är få i förhållande till övriga områden där serviceresultaten är mycket höga, och därför bedöms servicemålet uppfyllt.

Vad gäller NKI inom ramen för livsmedelskontrollen är den mycket hög, vilket indikerar att livsmedelsinspektörerna har haft en god serviceanda och tillgänglighet gentemot kommunens livsmedelsföretagare. Det är positivt också med tanke på att kontrollen avser väldigt många verksamhetsutövare och företagare i kommunen.

Miljöavdelningen har färdigställt genomförandeprojektet rörande e-tjänster. Under året lanserades e-tjänster rörande ansökan om klagomål, radonmätning, värmepump (bergvärme) samt anmälan av hälsoskyddsverksamhet. Sedan tidigare fanns e-tjänsten rörande registrering av livsmedelsverksamhet och anmälan om misstänkt matförgiftning. Miljöavdelningen har också arbetat med att utveckla rutiner och stödmaterial som gör att många frågor kan besvaras genom Kontaktcenter.

Färdigställandet av e-tjänster och insatser för att öka samarbetet med kommunens kontaktcenter ökar servicegraden och tillgängligheten gentemot medborgarna och verksamhetsutövarna.

Nyckeltal	Utfall 2022	Mål	Bedömning
Granskning av anmälningar/ansökningar inom miljö- och hälsoskydd ska påbörjas inom två veckor	65%	80%	
Handläggning av klagomålsärenden inom miljö- och hälsoskydd ska påbörjas inom två veckor	95%	80%	
SBA Nöjd kundindex (NKI) Danderydsbor, Miljöbalken	59	70	
SBA Nöjd kundindex (NKI) företag, Livsmedel	80	70	
SBA Nöjd kundindex (NKI) företag, Miljöbalken	78	70	

Stor valfrihet

Danderyds kommun erbjuder stor valfrihet i kommunens service och tjänster. Detta innebär att kommunens invånare kan välja inom den kommunalt finansierade servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar.

Nämnden har inget mål under detta strategiområde.

Hög attraktivitet

Danderyds kommun är en attraktiv kommun att bo, leva och verka i. Här kombineras den moderna trädgårdsstaden med hållbar stadsmiljö. Kommunen är trygg och säker och erbjuder goda möjligheter för hälsa och välbefinnande. Kommunen ger goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter. Danderyds kommun är en attraktiv arbetsgivare som ger möjlighet för medarbetare och chefer att utvecklas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda

Bedömning 2022

■ Målet är ej uppfyllt

Sammanfattning av målet:

Målet bedöms ej vara uppfyllt främst med anledning av en hög personalomsättning och en påföljande underbemanning.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet och resultat har varit helt beroende av tillräckliga personella resurser och kompetenser. Miljöavdelningen är liten och därmed sårbar. Under året har personalomsättningen varit 43 procent (motsvarar 4 personer), vilket är betydligt högre än målet på 15 procent. Personalomsättningen följer trenden från föregående år och även en regional trend om hög omsättning av miljö- och hälsoskyddsinspektörer. Arbetsmarknaden för miljö- och hälsoskyddsinspektörer är god och mycket få utexamineras årligen. I en så liten miljöavdelning blir en så pass hög personalomsättning kännbar i allra högsta grad.

Aktiviteter påbörjades 2022 och fortsätter 2023 med att säkerställa bemanningen och ge god introduktion åt nyanställda. Inriktade aktiviteter som kartläggning och framtagande av förstärkta handlingsplaner för att förbättra arbetsmiljön pågår. I budget 2023 finns utrymme för förstärkning med ytterligare en medarbetare.

Samarbetet med kommunens Kontaktcenter kan ge mer tid för inspektörerna på miljöavdelningen för tillsyn och övrig ärendehandläggning.

Hållbart medarbetarengagemang (HME) är ett samlingsmått som sammanfattar frågor till medarbetarna rörande områdena motivation, ledarskap och styrning. Resultaten var goda i mätning som gjordes under våren 2021. Under året har ingen HME undersökts.

Nyckeltal	Utfall 2022	Mål	Bedömning
HME (hållbart medarbetarengagemang)		70	■
Korttidssjukfrånvaro	2%	3%	●
Personalomsättning (på egen begäran)	43%	15%	■

Hög effektivitet

Danderyds kommuns verksamheter samverkar och gör rätt prioriteringar för att nå effektivitet. God ekonomisk hushållning ska vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet. Danderyds kommun ska ha en låg kommunalskatt

Nämnden har inget mål under detta strategiområde.

Stark utveckling

Danderyds kommun utvecklar och förbättrar ständigt den service och de tjänster som kommunen erbjuder. Företag erbjuds goda förutsättningar att etablera sig och verka i kommunen. Danderyd präglas av en god och hälsosam miljö och kommunens verksamheter arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling. Omvärldsanalys, utvärdering och digitalisering är grunden för innovativ utveckling i kommunens arbete.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en utvecklad luftövervakning i Danderyds kommun genom luftkvalitetsmätningar

Bedömning 2022

 Målet är uppfyllt

Sammanfattning av målet:

I maj 2022 var både den permanenta och den mobila mätstationen etablerad. Det finns sedan våren 2022 information på den externa webbsidan om mätningarna och länk till dagsfärska mätresultat. Mätföretaget levererar månadsrapporter som har registrerats i ett särskilt ärende för luftmätningarna för året 2022.

Mätstationer finns i dagsläget placerade vid Danderyds gymnasium och vid Mörbyskolan.

Nyckeltal	Utfall 2022	Mål	Bedömning
Mätningar i drift	Ja	Ja	

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en inriktning för tillsynen över miljöpåverkan och olägenheter från E 18:s trafikverksamhet.

Bedömning 2022

 Målet är uppfyllt

Sammanfattning av målet:

En särskild inriktning för tillsynen av E18 trafikverksamhet är framtagen och beslutad i nämnd den 29 november 2022 (§ 61), dnr MHN 2022-923.

Inriktningen ger ett samlat angreppssätt för tillsynen avseende luft-, buller och emissioner till vatten i kommunen från E18 trafikverksamhet. Syftet är att få en helhetsbild av dess påverkan och att tillse att Trafikverket som utövare bedriver en relevant egenkontroll och vidtar förbättrande åtgärder.

Nyckeltal	Utfall 2022	Mål	Bedömning
Tillsynsinriktning framtagen och beslutad i nämnd Q4 2022	Ja	Ja	

Personal

Tabellen nedan visar antal personer och antal årsarbetare per 31 december jämfört med föregående år.

		Antal personer	Antal årsarbetare	Antal årsarbetare 2021	Förändring
Månadsavlönade	Tills vidare	8	8.00	8.0	0.0
Månadsavlönade	Visstid	2	2.00		2.0
Månadsavlönade	Samtliga Anställningsformer	10	10.00	8.0	2.0

Personalomsättningen har varit mycket hög under året. Under våren 2022 började miljöchefen och två inspektörer inom miljö- och hälsoskydd. Under våren slutade en livsmedelsinspektör och en miljö- och hälsoskyddsinspektör. Under hösten började två miljö- och hälsoskyddsinspektörer och två livsmedelsinspektörer, varav en visstidsanställd. Under hösten slutade även två miljö- och hälsoskyddsinspektörer som hade börjat samma år.

Tillsvidareanställda

I antal tillsvidareanställda årsarbetare (8) ingår miljösamordnaren som arbetar med miljöstrategiska frågor åt kommunstyrelsen.

Visstidsanställda

En extra livsmedelsinspektör har visstidsanställts under hösten för att göra att livsmedelskontroller och stödja arbetet att förbereda för efterhandsdebitering. Därutöver en provanställning av miljö- och hälsoskyddsinspektör.

Ekonomi

För år 2022 redovisar nämnden en positiv avvikelse mot budget med 1,9 miljoner kronor vilket motsvarar 18 procent av budgeterade nettokostnader. Avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader med anledning av vakanser, att medel för luftövervakning inte gått åt, men även lägre it kostnader, en budgetreserv som inte använts och att de totala intäkterna översteg budget.

Driftredovisning

Tabellen nedan visar nämndens intäkter och kostnader jämfört med budget och föregående år.

Mnkr	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse	Avvikelse %	Utfall 2021
INTÄKTER	3.3	3.5	0.2	7%	3.7
KOSTNADER	-13.8	-12.1	1.7	12%	-11.2
Nettokostnader	-10.5	-8.6	1.9	18%	-7.5

Nämndens budget (anslag) för 2022 uppgår till 10,5 miljoner kronor netto.

Totala intäkter blev 0,2 miljoner kronor över budget. Utfallet av tillsynsintäkterna blev 0,1 miljoner kronor över budget, därutöver fick nämnden bidrag för tillfälliga smittskyddsåtgärder (trängselkontrollen) på 0,1 miljoner kronor. Kostnaderna blev 1,7 miljoner kronor under budget. Främsta förklaringarna till det är lägre personalkostnader lägre kostnader för luftövervakning, outnyttjad budgetreserv och lägre jurist- och it kostnader.

Kapitalkostnaderna var budgeterade till 0,2 miljoner kronor och utfallet blev 0,2 miljoner kronor.

Kostnader fördelade på kostnadsslag

Tabellen nedan visar kostnadsslag jämfört med budget och föregående år.

Nämnd (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse	Avvikelse %	Utfall 2021
Anslag	-10,5	-8,6	1,9	18%	-7,5
Volym					
Egen regi					
Nettokostnader	-10,5	-8,6	1,9	18%	-7,5
Varav kapitalkostnader	-0,2	-0,2	0		-0,2

Verksamhetens nettokostnader

Tabellen nedan visar nämndens nettokostnader per verksamhet jämfört med budget och föregående år.

Verksamhet (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse	Avvikelse %	Utfall 2021
Nämnd	-0.4	-0.3	0.1	23%	-0.3
Stab	-2.4	-2.1	0.3	13%	-1.9
Livsmedel	0.0	-0.2	-0.2		0.4
Miljö- och hälsoskydd	-6.6	-5.0	1.6	25%	-4.8
Miljösamordning	-1.1	-1.0	0.1	7%	-1.0
Summa	-10.5	-8.6	1.9	18%	-7.5

Verksamheten nämnd redovisar en positiv avvikelse mot budget med 0,1 miljoner kronor. Avvikelsen är lägre arvoden och övriga kostnader. Totalt genomfördes åtta nämndsammanträden, ett ställdes in.

Verksamheten stab redovisar en positiv avvikelse mot budget med 0,3 miljoner kronor, främsta orsaken är lägre personal- och konsultkostnader samt att budgetreserven inte använts.

Livsmedelsverksamheten redovisar en negativ avvikelse mot budget med 0,2 miljoner kronor netto. Orsaken till avvikelsen är lägre livsmedelsintäkter på grund av att balansering av avgifter görs inför att efterhandsdebitering införs 2023. Tillsynsintäkterna blev 0,3 miljoner kronor lägre än budget, men ett bidrag för tillfälliga smittskyddsåtgärder på 0,1 erhöles under våren. Personalkostnaderna blev högre på grund av en förstärkning på personalsidan inom livsmedelskontrollen under hösten. Personen har arbetat med att förbereda för efterhandsdebitering samt att göra livsmedelskontroller. Budgetreserven gick inte åt.

Miljö- och hälsoskyddsverksamheten redovisar en positiv avvikelse mot budget med 1,6 miljoner kronor netto. Främsta orsaken till avvikelsen är att intäkterna är 0,5 miljoner kronor högre än budget. Bland annat har bergvärmeansökningarna ökat väsentligt, därutöver är det effekt av ny taxa och ökad klagomålshantering. Personalkostnaderna är 0,6 miljoner kronor lägre då personalomsättningen varit hög. Därutöver kan nämnas lägre kostnader för luftövervakning, lägre it kostnader och en budgetreserv som inte använts.

Miljösamordningen, som görs åt kommunstyrelsen, redovisar en positiv avvikelse på 0,1 miljoner kronor mot budget. Främsta orsaken är att verksamhetsbudgeten inte gått åt och lägre it kostnader.

Investeringsredovisning

Tabellen nedan visar nämndens investeringar och utfall jämfört med budget.

Projekt (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse	Avvikelse %
9800 Budget investering	0.2		0.2	100%
9817 Digitalisering	0.1		0.1	100%
9818 E-tjänster	0.1		0.1	100%
Summa Investering helår	0.3		0.3	100%

Årets investeringsutfall uppgår till 0 miljoner kronor. Arbetet med utvecklingsprojekt har inte kunnat prioriterats som planerat. Däremot har införandeprojektet av e-tjänster, ett projekt som har pågått i över två år, färdigställts. Under 2022 lanserades e-tjänster rörande ansökan om klagomål, radonmätning, värmepump (bergvärme) samt anmälan av hälsoskyddsverksamhet. Sedan tidigare fanns e-tjänsten rörande registrering av livsmedelsverksamhet och anmälan om misstänkt matförgiftning.

Intern kontroll

I nämndens internkontrollplan 2022 finns tre kommungemensamma kontroller. Att attestregler följs, delegeringsprocessen och attest av personliga utlägg. Kontroll har skett genom stickprov och inga avvikelser är funna. Utöver dessa finns två kontrollmoment som kontoret bedömt vara väsentliga att följa för nämnden. Att fakturering sker och rapportering av bisyssla, även här är inga avvikelser är funna. Internkontrollen redovisas i separat ärende till nämnden.

Risker

Kompetensförsörjning

En hög personalomsättning innebär högre kostnader för rekrytering och introduktion och därtill minskar intäkterna från tillsynen vid personalvakanser. En hög personalomsättning i sig kan innebära risk för lägre effektivitet, minskad kompetens och erfarenhet samt högre arbetsbelastning för befintlig personal. Även detta kan ge lägre intäkter från tillsynen och kontrollen.

Då det råder brist på miljö- och hälsoskyddsinspektörer i landet, då alldeles för få utexamineras, och det pågår omfattande personalrörelser i regionen finns det en stor risk att personalomsättningen fortsätter. Marknaden är god inom miljö- och hållbarhet generellt vilket gör det svårt att rekrytera in personal, och personal med erfarenhet i synnerhet.

Konjunkturläget

Det finns en stor risk att många verksamhetsutövare, som får tillsyn enligt miljöbalken respektive kontroll enligt livsmedelstiftningen, får ekonomiska bekymmer i en tid med högre inflation, högre räntor och betydligt högre elpriser. Verksamheter kan komma att lägga ner alternativt få svårigheter att betala tillsynsavgifter. Därmed kan nämndens intäkter minska.

Prestationer och nyckeltal

Se bilaga till årsredovisningen.